UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

26 päivänä tammikuuta 2010 *

Asiassa C-118/08,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Supremo (Espanja) on esittänyt 1.2.2008 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.3.2008, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL

vastaan

Administración del Estado,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano (esittelevä tuomari), J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ja C. Toader sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann, T. von Danwitz, A. Arabadjiev ja J.-J. Kasel,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.4.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL, edustajanaan abogado C. Esquerrá Andreu,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään J. López-Medel Báscones,

– Euroopan komissio, asiamiehinään R. Vidal Puig ja M. Afonso,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.7.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden soveltamista Espanjan oikeusjärjestyksen perusteella valtiolle unionin oikeuden rikkomisen perusteella esitettäviin vahingonkorvausvaatimuksiin sovellettavien oikeussääntöjen yhteydessä.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Transportes Urbanos y Servicios Generales SAL (jäljempänä Transportes Urbanos) ja Administración del Estado ja joka koskee kyseisen yhtiön Espanjan valtiolle unionin oikeuden rikkomisen perusteella esittämän vahingonkorvausvaatimuksen hylkäämistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kuudes direktiivi

3 Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 10.4.1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/7/EY (EYVL L 102, s. 18;

jäljempänä kuudes direktiivi), 17 artiklan 2 ja 5 kohdassa, sellaisena kuin ne ovat muutettuina saman direktiivin 28 f artiklassa, säädetään seuraavaa:

”2. Jos tavaroita ja palveluja käytetään verovelvollisen verollisiin liiketoimiin, verovelvollinen saa vähentää verosta, jonka on velvollinen maksamaan:

a) arvonlisävero[n], joka on maan alueella maksettu tai maksettava tavaroista tai palveluista, jotka toinen verovelvollinen on toimittanut tai toimittaa hänelle

b) maan alueelle tuoduista tavaroista maksettavan tai maksetun arvonlisäveron

c) arvonlisäveron, joka on maksettava 5 artiklan 7 kohdan a alakohdan, 6 artiklan 3 kohdan ja 28 a artiklan 6 kohdan perusteella

– –

5. Sellaisten tavaroiden ja palvelujen osalta, joita verovelvollinen käyttää sekä 2 ja 3 kohdan mukaan vähennykseen oikeuttaviin liiketoimiin että vähennykseen oikeuttamattomiin liiketoimiin, vähennys voidaan myöntää vain siitä arvonlisäveron osasta, joka vastaa ensin mainittujen liiketoimien suhteellista osuutta.

Tämä suhdeluku on laskettava 19 artiklan mukaisesti kaikista verovelvollisen suorittamista liiketoimista.

_ _”

4 Kuudennen direktiivin 19 artiklassa ilmaistaan perusteet sen 17 artiklan 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn vähennyksen suhdeluvun laskemista varten.

Kansallinen lainsäädäntö

5 Espanjan perustuslain (jäljempänä perustuslaki) 163 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos tuomioistuin katsoo menettelyn aikana, että kyseiseen asiaan sovellettava laintasoinen säädös, jonka pätevyys on tuomion antamisen edellytyksenä, voi olla perustuslain vastainen, sen on saatettava asiaan liittyvä kysymys Tribunal Constitucionalin [perustuslakituomioistuin] käsiteltäväksi laissa säädetyissä tilanteissa, siinä säädetyllä tavalla ja siinä säädetyin vaikutuksin, jotka eivät voi missään tapauksessa olla lykkääviä.”

6 Arvonlisäverosta 28.12.1992 annetulla lailla 37/1992 (BOE nro 312, 29.12.1992, s. 44247), sellaisena kuin se on muutettuna 30.12.1997 annetulla lailla 66/1997 (BOE nro 313, 31.12.1997, s. 38517; jäljempänä laki 37/1992), säädetään rajoituksista verovelvollisen oikeuteen vähentää avustuksilla rahoitettuihin tavaroiden ja palvelujen ostoihin sisältyvä arvonlisävero. Nämä rajoitukset tulivat voimaan verovuodesta 1998 lähtien.

7 Laissa 37/1992 säädetään myös, että verovelvollisen on annettava säännöllisin aikavälein veroilmoitus, jossa se laskee maksettavakseen kuuluvan arvonlisäveron määrän (jäljempänä itseverotus).

8 Verovelvollisella on 17.12.2003 annetun yleisen verolain 58/2003 (BOE nro 303, 18.12.2003, s. 44987) mukaan oikeus hakea itseverotuksensa oikaisemista ja mahdollisesti vaatia aiheettomasti suorittamiensa maksujen palauttamista. Mainitun lain 66 ja 67 §:n mukaan tämän oikeuden vanhentumisaika on neljä vuotta luettuna pääasiallisesti aiheettoman maksun suorittamispäivää seuraavasta päivästä tai veroilmoituksen esittämiselle asetetun määräajan päättymispäivästä, jos aiheeton maksu on suoritettu tämän määräajan kuluessa.

Pääasia

9 Asiassa C-204/03, komissio vastaan Espanja, 6.10.2005 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-8389) todettiin pääpiirteissään, että laissa 37/1992 säädetyt rajoitukset arvonlisäveron vähennyskelpoisuuteen olivat ristiriidassa kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 ja 5 kohdan sekä 19 artiklan kanssa.

10 Transportes Urbanos, joka suoritti verovuosina 1999 ja 2000 itseverotuksen lain 37/1992 mukaisesti, ei vedonnut oikeuteensa vaatia yleisen verolain 58/2003 perusteella itseverotuksensa oikaisua. On riidatonta, että tämä oikeus oli vanhentunut silloin, kun edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja annettiin tuomio.

11 Transportes Urbanos esitti Espanjan hallitukselle (Consejo de Ministros) vahingonkorvausvaatimuksen Espanjan valtiota kohtaan tätä varten säädetyssä hallinnollisessa

menettelyssä. Tässä menettelyssä se väitti kärsineensä määrältään 1 228 366,39 euron vahingon siitä syystä, että Espanjan lainsäätäjä oli rikkonut kuudetta direktiiviä edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja vahvistetulla tavalla. Tämä määrää vastaa Espanjan verohallinnon mainituilta verovuosilta aiheettomasti saamia arvonlisäverosuorituksia sekä palautuksia, joita mainittu yhtiö olisi voinut samoilta verovuosilta vaatia.

12 Espanjan hallitus hylkäsi 12.1.2007 tekemällään päätöksellä Transportes Urbanosin vaatimuksen ja katsoi, että yhtiön laiminlyönti vaatia mainittujen itseverotusten oikaisemista sitä varten säädetyssä määräajassa oli katkaissut syy-yhteyden sen unionin oikeuden rikkomisen, josta Espanjan valtiota moititaan, ja yhtiön kärsimäksi väitetyn vahingon välillä.

13 Hallituksen tekemä hylkäävä päätös perustui erityisesti kahteen Tribunal Supremon tuomioon, jotka oli annettu 29.1.2004 ja 24.5.2005 (jäljempänä riidanalainen oikeuskäytäntö) ja joiden mukaan hallinnollisessa menettelyssä unionin oikeuden rikkomisen perusteella valtiolle esitettyjä korvausvaatimuksia koskee oikeussääntö, jonka mukaan unionin oikeuden vastaisen kansallisen lain nojalla tehdyn epäedullisen hallintotoimen osalta on ennen vahingonkorvausvaatimuksen esittämistä turvauduttava kaikkiin mahdollisiin muutoksenhakukeinoihin hallintoviranomaisissa ja tuomioistuimissa.

14 Transportes Urbanos nosti 6.6.2007 Espanjan hallituksen hylkäävää päätöstä koskevan kanteen Tribunal Supremossa.

Ennakkoratkaisupyyntö ja ennakkoratkaisukysymys

15 Tribunal Supremo huomauttaa ennakkoratkaisupyynnössään, että riidanalaisen oikeuskäytännön mukaan valtiota kohtaan lain perustuslainvastaisuuden perusteella hallinnollisessa menettelyssä esitettyä korvausvaatimusta ei, toisin kuin samaa tämän lain unionin oikeuden vastaisuuteen perustuvaa vaatimusta, koske oikeussääntö, jonka

mukaan kyseisen lain nojalla tehdyn epäedullisen hallintotoimen osalta on ensin turvauduttava kaikkiin mahdollisiin muutoksenhakukeinoihin.

16 Syy näiden kahden vaatimuksen erilaiseen kohteluun liittyy Tribunal Supremon mukaan hallintotoimen osalta käytettävissä olevien muutoksenhakukeinojen välisiin eroihin sen mukaan, perustuvatko nämä muutoksenhakukeinot siihen, että toimi on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, vai siihen, että kansallinen laki, jonka nojalla hallintotoimi on tehty, on perustuslain vastainen.

17 Riidanalaisen oikeuskäytännön mukaan siksi, että kansallisen lain oletetaan olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa, myös tämän lain nojalla tehtyjä hallintotoimia koskee ”laillisuusolettama”. Tästä seuraa, että hallintoviranomaiset tai tuomioistuimet eivät voi kumota näitä toimia, ellei perustuslainvastaisuudesta johtuvaa lain pätemättömyyttä ole todettu tuomiolla, jonka Tribunal Constitucional on antanut perustuslain 163 §:n mukaisesti vireille saatetussa perustuslainvastaisuutta koskevassa menettelyssä, jonka osalta aloiteoikeus on ainoastaan oikeusriitaa käsittelevällä tuomioistuimella.

18 Jos ennakkoedellytyksenä perustuslain rikkomiseen perustuvan vahingonkorvausvaatimuksen esittämiselle kyseisessä hallinnollisessa menettelyssä pidettäisiin kaikkiin mahdollisiin muutoksenhakukeinoihin turvautumista sekä hallintoviranomaisissa että tuomioistuimissa vahingon aiheuttaneen hallintotoimen osalta, yksityisiltä edellytettäisiin tässä tilanteessa, että he riitauttavat väitetysti perustuslain vastaisen lain nojalla tehdyn hallintotoimen ensinnäkin hallinnon sisällä ja toiseksi tuomioistuimessa sekä saattaisivat asian kaikkien oikeusasteiden käsiteltäväksi, kunnes yksi asiaa käsittelevistä tuomioistuimista päättäisi lopulta esittää kysymyksen tämän lain perustuslainvastaisuudesta Tribunal Constitucionalissa. Tällainen tilanne olisi kohtuuton, eikä sen seurauksia voitaisi hyväksyä.

19 Jos toimivaltaiset hallintoviranomaiset tai tuomioistuimet sitä vastoin katsovat, että hallintotoimi on tehty unionin oikeuden vastaisen lain perusteella, niiden on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oltava soveltamatta tätä lakia

sekä sen nojalla tehtyjä hallintotoimia. Siten olisi mahdollista vaatia suoraan näiltä viranomaisilta vahingon aiheuttaneen hallintotoimen kumoamista ja saada näin täysimääräinen hyvitys.

20 Lisäksi riidanalaisen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden rikkominen, joka voi synnyttää valtion vahingonkorvausvastuun, on todettava unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisulla. Sen SEUT 267 artiklan perusteella antama tuomio ei kuitenkaan vaikutuksiltaan vastaa Tribunal Constitucionalin tuomiota, jolla laki julistetaan perustuslain vastaiseksi, siinä mielessä, että vain viimeksi mainitun tuomioistuimen tuomiosta on seurauksena tämän lain pätemättömyys taannehtivasti.

21 Näissä olosuhteissa Tribunal Supremo päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [riidanalainen oikeuskäytäntö], jonka mukaan valtioon lainsäädäntötoimien vuoksi kohdistettuja vahingonkorvausvaatimuksia käsitellään eri tavoin silloin, kun vaatimus perustuu perustuslain vastaiseksi julistetun lain nojalla tehtyihin hallintotoimiin, kuin silloin, kun se perustuu [unionin] oikeuden kanssa ristiriidassa olevan oikeusnormin soveltamiseen, vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden vastainen?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

22 Espanjan hallituksen mukaan unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua riidanalaisen oikeuskäytännön muodostavien tuomioiden kaltaisten tuomioistuinratkaisujen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, sillä Tribunal Supremo voi itse muuttaa tätä oikeuskäytäntöä, jos se arvioi, ettei se ole sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa.

23 Tästä on huomattava, että unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole lausua kansallisen oikeuden säännösten yhteensopivuudesta unionin oikeuden säännösten kanssa, mutta oikeuskäytännön mukaan se on sen sijaan toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensopivuutta sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa (ks. vastaavasti mm. asia C-292/92, Hünermund ym., tuomio 15.12.1993, Kok., s. I-6787, 8 kohta ja C-380/05, Centro Europa 7, tuomio 31.1.2008, Kok., s. I-349, 50 kohta).

24 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 13 kohdassa esittää, siksi se, perustuvatko ne kansallisen oikeuden oikeussäännöt, joiden unionin oikeuden mukaisuus ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on unionin tuomioistuimen esittämien tulkintaa koskevien seikkojen valossa arvioitava, lakeihin, asetuksiin vai oikeuskäytäntöön, ei vaikuta mitenkään unionin tuomioistuimen toimivaltaan lausua ennakkoratkaisupyynnöstä.

25 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklan mukaisessa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun näin ollen kansallisten tuomioistuinten esittämät kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa, unionin tuomioistuin on lähtökohtaisesti velvollinen ottamaan niihin kantaa (ks. vastaavasti mm. asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok., s. I-2099, 38 kohta; asia C-18/01, Korhonen ym., tuomio 22.5.2003, Kok., s. I-5321, 19 kohta sekä yhdistetyt asiat C-261/07 ja C-299/07, VTB-VAB ja Galatea, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-2949, 32 kohta).

26 Unionin tuomioistuinta ei nyt käsiteltävässä asiassa pyydetä tulkitsemaan kansallista oikeutta tai kansallisen tuomioistuimen antamaa tuomiota vaan esittämään ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden

soveltamista koskevat seikat, jotta tämä voi arvioida, onko sen unionin oikeuden vuoksi oltava soveltamatta kansallisen oikeuden säännöksiä, jotka koskevat oikeutta vaatia valtiolta vahingonkorvausta sillä perusteella, että kansallisella lailla rikotaan unionin oikeutta (ks. vastaavasti asia C-119/05, Lucchini, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6199, 46 kohta).

27 Unionin tuomioistuin on siten toimivaltainen ratkaisemaan nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

28 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko unionin oikeus esteenä sellaiselle jäsenvaltion oikeussäännölle, jonka mukaan edellytyksenä vahingonkorvauksen vaatimiselle valtiolta sillä perusteella, että kansallisella lailla rikotaan unionin oikeutta, on se, että ennen vaatimuksen esittämistä on turvauduttu kaikkiin mahdollisiin vahingon aiheuttanutta hallintotoimea koskeviin muutoksenhakukeinoihin, vaikka edellytys ei koske samoja vaatimuksia, jos ne perustuvat siihen, että samalla lailla rikotaan perustuslakia.

Alustavat toteamukset

29 Kysymykseen vastaamiseksi on syytä aluksi muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan periaate, jonka mukaan jäsenvaltio vastaa unionin oikeutta rikkomalla yksityisille aiheuttamastaan vahingosta, on erottamaton osa perussopimuksilla luotua järjestelmää (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok., s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467, 35 kohta; yhdistetyt asiat C-46/93 ja C-48/93, Brasserie du pêcheur ja Factortame, tuomio 5.3.1996, Kok., s. I-1029, 31 kohta ja asia C-445/06, Danske Slagterier, tuomio 24.3.2009, Kok., s. I-2119, 19 kohta).

30 Oikeuskäytännössä on tästä todettu, että vahinkoa kärsineillä yksityisillä on oikeus korvaukseen silloin, kun kolme edellytystä täyttyy, eli kun rikotun unionin oikeusnormin tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, kun rikkominen on riittävän ilmeinen ja kun yksityiselle aiheutunut vahinko on välittömässä syy-yhteydessä tähän rikkomiseen (ks. vastaavasti em. asia Danske Slagterier, tuomion 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Oikeuskäytännössä on myös täsmennetty, että vaikka oikeus saada korvausta perustuu näiden edellytysten täyttyessä suoraan unionin oikeuteen, valtion on korvattava aiheutuneen vahingon seuraukset korvausvastuuta koskevan kansallisen lainsäädännön mukaan, kunhan kansallisen lainsäädännön vahingonkorvausta koskevat edellytykset eivät ole epäedullisempia kuin edellytykset, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), ja kunhan niillä ei tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok., s. I-10239, 58 kohta ja asia C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, tuomio 13.3.2007, Kok., s. I-2107, 123 kohta).

32 Esitettyyn kysymykseen on vastattava näiden periaatteiden valossa, kuten ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin huomauttaa.

Vastaavuusperiaate

33 Vastaavuusperiaatteesta on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se edellyttää, että kaikkia muutoksenhakuun sovellettavia sääntöjä sovelletaan samalla tavalla riippumatta siitä, onko kyse muutoksenhausta unionin oikeuden rikkomisen perusteella vai samanlaisesta muutoksenhausta kansallisen oikeuden rikkomisen

perusteella (ks. vastaavasti asia C-231/96, Edis, tuomio 15.9.1998, Kok., s. I-4951, 36 kohta; asia C-326/96, Levez, tuomio 1.12.1998, Kok., s. I-7835, 41 kohta; asia C-78/98, Preston ym., tuomio 16.5.2000, Kok., s. I-3201, 55 kohta sekä yhdistetyt asiat C-392/04 ja C-422/04, i-21 Germany ja Arcor, tuomio 19.9.2006, Kok., s. I-8559, 62 kohta).

34 Tätä periaatetta ei kuitenkaan voida tulkita niin, että jäsenvaltion olisi sovellettava kaikkein edullisinta kansallista sääntelyä kaikkiin tietyllä oikeudenalalla vireille pantuihin menettelyihin (ks. vastaavasti em. asia Levez, tuomion 42 kohta; asia C-343/96, Dilexport, tuomio 9.2.1999, Kok., s. I-579, 27 kohta ja asia C-63/08, Pontin, tuomio 29.10.2009, Kok., s. I-10467, 45 kohta).

35 Jotta voidaan selvittää, noudatetaanko pääasiassa vastaavuusperiaatetta, on tutkittava kyseisten oikeussuojakeinojen kohde ja olennaiset piirteet huomioon ottaen, voidaanko Transportes Urbanosin unionin oikeuden rikkomisen perusteella vireille panemaa menettelyä vahingonkorvauksen saamiseksi pitää samankaltaisena kuin sellaista menettelyä, jonka tämä yhtiö olisi voinut panna vireille mahdollisen perustuslain rikkomisen perusteella (ks. vastaavasti em. asia Preston, tuomion 49 kohta).

36 Kahdesta edellisessä kohdassa mainitusta oikeussuojakeinon kohteesta on todettava, että niiden kohde on täsmälleen sama eli valtion toimen tai laiminlyönnin vuoksi vahinkoa kärsineen henkilön vahingon korvaaminen.

37 Näiden oikeussuojakeinojen olennaisista piirteistä on huomattava, että pääasiassa kyseessä olevalla kaikkiin mahdollisiin muutoksenhakukeinoihin turvautumista ennen vahingonkorvausvaatimuksen esittämistä koskevalla oikeussäännöllä tehdään ero näiden oikeussuojakeinojen välille siltä osin kuin kyseinen sääntö edellyttää, että hakija on ennen vaatimuksen esittämistä turvautunut kaikkiin mahdollisiin vahingollista hallintotoimea koskeviin muutoksenhakukeinoihin ainoastaan silloin, kun vahingonkorvausvaatimus perustuu siihen, että kansallisella lailla, jonka nojalla hallintotoimi on tehty, rikotaan unionin oikeutta.

38 On huomattava, että – toisin kuin tämän tuomion 20 kohdassa mainitut tietyt riidanalaiseen oikeuskäytäntöön kuuluvat seikat antavat ymmärtää – sen, että jäsenvaltio korvaa unionin oikeutta rikkomalla aiheuttamansa vahingon, edellytyksenä ei ole, että tällainen rikkominen on todettu unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuasiassa antamassa tuomiossa (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Brasserie du pêcheur ja Factortame, 94–96 kohta; yhdistetyt asiat C-178/94, C-179/94 ja C-188/94–C-190/94, Dillenkofer ym., tuomio 8.10.1996, Kok., s. I-4845, 28 kohta ja em. asia Danske Slagterier, tuomion 37 kohta).

39 On kuitenkin todettava, että Transportes Urbanos on pääasiassa nimenomaisesti perustanut vahingonkorvausvaatimuksensa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Espanja EY 226 artiklan perusteella annettuun tuomioon, jossa todettiin, että lailla 37/1992 rikotaan kuudetta direktiiviä.

40 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että Transportes Urbanos on saattanut vaatimuksen Espanjan hallituksen käsiteltäväksi siitä syystä, että verovuosina 1999 ja 2000 suoritettuja itseverotuksia koskevien oikaisuvaatimusten määräajat olivat päättyneet silloin, kun asiassa komissio vastaan Espanja annettiin tuomio.

41 Espanjan hallitus kuitenkin hylkäsi vaatimuksen tämän tuomion 12 ja 13 kohdassa mainitulla tavalla juuri siksi, ettei Transportes Urbanos ollut ennen tämän menettelyn vireillepanoa vaatinut itseverotustensa oikaisemista.

42 Ennakkoratkaisupyynnössä mainitaan, että jos Transportes Urbanos olisi sitä vastoin voinut perustaa kyseisessä menettelyssä vahingonkorvausvaatimuksensa Tribunal Constitucionalin tuomioon, jolla sama laki julistetaan pätemättömäksi perustuslain rikkomisen vuoksi, vaatimus olisi voinut menestyä huolimatta siitä, että yhtiö ei ollut

vaatinut mainittujen itseverotusten oikaisemista ennen sitä varten varattujen määräaikojen päättymistä.

43 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että pääasian taustalla olevassa erityisessä tilanteessa, sellaisena kuin se on kuvattu ennakkoratkaisupyynnössä, ainoa ero tämän tuomion 35 kohdassa mainittujen kahden oikeussuojakeinon välillä on se seikka, että niiden perusteena oleva oikeuden rikkominen on toisessa todettu yhteisöjen tuomioistuimen EY 226 artiklan perusteella antamalla tuomiolla ja toisessa Tribunal Constitucionalin tuomiolla.

44 Tämä seikka ei kuitenkaan voi vastaavuusperiaatteen kannalta yksin riittää erottelun tekemiseksi näiden kahden oikeussuojakeinon välille siinä tilanteessa, kun ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene muita seikkoja, joiden perusteella Transportes Urbanosin todella vireille paneman valtion vahingonkorvausta koskevan menettelyn ja sen menettelyn, jonka tämä olisi voinut panna vireille Tribunal Constitucionalin toteaman perustuslain rikkomisen perusteella, välillä voitaisiin todeta olevan muita eroja.

45 Tässä tilanteessa on todettava, että kahta edellä mainittua oikeussuojakeinoa voidaan pitää tämän tuomion 35 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla samankaltaisina.

46 Näin ollen vastaavuusperiaate on ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä kuvatut olosuhteet huomioon ottaen esteenä pääasiassa kyseessä olevan oikeussäännön soveltamiselle.

47 Tämän toteamuksen perusteella pääasiassa kyseessä olevaa oikeussääntöä kaikkiin mahdollisiin muutoksenhakukeinoihin turvautumisesta ennen vahingonkorvausvaatimuksen esittämistä ei ole tarpeellista tutkia tehokkuusperiaatteen osalta.

48 Esitettyyn kysymykseen on edellä mainittujen seikkojen perusteella vastattava siten, että unionin oikeus on esteenä jäsenvaltion sellaisen oikeussäännön soveltamiselle, jonka mukaan vahingonkorvausvaatimus valtiota kohtaan sillä perusteella, että kansallisella lailla rikotaan unionin tuomioistuimen EY 226 artiklan perusteella antamassa tuomiossa todetulla tavalla unionin oikeutta, voi menestyä vain, jos hakija on ennen vaatimuksen esittämistä turvautunut kaikkiin kansallisiin muutoksenhakukeinoihin kyseisen lain nojalla tehdyn vahinkoa aiheuttaneen hallintotoimen riitauttamiseksi, vaikka tätä oikeussääntöä ei sovelleta sillä perusteella, että toimivaltainen tuomioistuin on todennut samalla lailla rikottavan perustuslakia, esitettyyn valtion vahingonkorvausta koskevaan vaatimukseen.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Unionin oikeus on esteenä jäsenvaltion sellaisen oikeussäännön soveltamiselle, jonka mukaan vahingonkorvausvaatimus valtiota kohtaan sillä perusteella, että kansallisella lailla rikotaan unionin tuomioistuimen EY 226 artiklan perusteella antamassa tuomiossa todetulla tavalla unionin oikeutta, voi menestyä vain, jos hakija on ennen vaatimuksen esittämistä turvautunut kaikkiin kansallisiin muutoksenhakukeinoihin kyseisen lain nojalla tehdyn vahinkoa aiheuttaneen hallintotoimen riitauttamiseksi, vaikka tätä oikeussääntöä ei sovelleta sillä

perusteella, että toimivaltainen tuomioistuin on todennut samalla lailla rikottavan perustuslakia, esitettyyn valtion vahingonkorvausta koskevaan vaatimukseen.

Allekirjoitukset